

גיבורת העל של ט"ו בשבט – השקדייה!

לימוד קצר לפתיחת ישיבת צוות או פעולה

(עיבוד מתוך חוברת ט"ו בשבט תכנית שריגים, באדיבות קרן אבי-חי)

קהל יעד: ז'ט' / גיל תיכון/צוות הדרכה

פתיחה: בפעילות זו נבקש ללמוד על העזה ושקדנות מעץ השקד, השקדייה. אתם בטח שואלים עצמכם מה הקשר בין השקדייה לתכונות אלו? האם ידעתם שעץ השקד הוא ממשפחת הוורדיים השייך לקבוצת נשירי החורף, המשירים את עליהם בסתיו, ובחורף עומדים עירומים, בתרדמה. ברוב האזורים, יש לנו לא מעט מינים של נשירי חורף: תפוח, אגס, דובדבן, אפרסק ונקטרינה. השקד מתייחד משאר הנשירים בעיתוי המוקדם של פריחתו. רוב הנשירים מתחילים לפרוח באדר או בניסן, ואילו השקד מתחיל לפרוח כבר בשבט, כשהחורף בשיאו. יתרונה של הפריחה המוקדמת הוא, שלמאביקים המעטים בעונה זו יש היצע מועט של פרחים, ולכן יש סיכוי רב יותר שהם יאביקו את פרחי השקד. מנגד, הסיכון הוא שהחורף עוד בעיצומו והגשם עלול לפגוע בפרחים, הרוחות עלולות להפיל אותם, ובימים הקרים לא יהיו מאביקים. במקורותינו, השם 'שקד' מעיד על שקדנות וחריצות, להיות "קודקוד" להיות ראשון!! וכידוע, להיות ראשון, להקדים ולהעז, זה גם לקחת סיכון... וסיכוי.

תיאור יפה של עץ השקד, השקדייה, מופיע בספרו של אמוץ בהן, "עונות השנה", עמ' 88-89:

"בחודש שבט עומד כבר אילן השקד בפריחתו. זה טיבו שהוא מזדרז ומתנער לחיים חדשים לפי האפרסק ולפני התפוח, לפני השזיף ולפני האגס והחבוש. יש, וכבר בסוף כסליו, בשעה שסערות ראשונות של טבת מתחילות לילל ולבשר את העונה הקרה ביותר שבשנה, כבר נראה פרח בודד. ראשון באילן השקד, כמין נוצה לבנה בנופו השומם של האילן. ואתה תמה על הופעה זו שלא בזמנה, הרבה לפני זמנה, שעה שהעץ עדין טעון מקצת עלים ישנים של אשתקד. עדיין לא גמר חשבוננו עם השנה החולפת, עדיין לא נסתיימה הנשירה וכבר התחילה הפריחה! ודאי שאין עונת הקור של ינואר ומחציתו של פברואר יפה לפריחה. הסערות קשות, הגשמים טורדים והחרקים המסייעים במעשה ההפריה נעדרים לחלוטין. ואף על פי כן אין השקד חושש לפגעי הזמן. מכיוון שנפתח פרחו הראשון, הריהו מוסיף והולך. תחילה שניים-שלושה פרחים, אחר-כך עשרות אחדות, ולאחר מכן עשרות מרובות, עד שכול האילן עומד עטוף טלית שכולה לובן. מי שלא ראה כרם שקדים פורח, לא ראה מחזה נאה בפרוס אביבה של ארץ ישראל"

נקודות לדיון:

- אז מה אתם חושבים על השקדייה? האם היא אמיצה בעיניכם?
- מתי בחיינו ובמעשינו אנחנו מעזים להיות ראשונים? מתי לא?
- האם גם אנחנו, כמו השקד, מוכנים לקחת סיכונים כדי לזכות בסיכויים? מהם הסיכויים והסיכונים במקרים כאלה?
- באילו תחומים בחיינו היינו רוצים להעז, לשקוד ולהתמיד כמו השקד?
- באיזה תחום אנחנו, הנוער ביישוב, רוצים להעז, להוביל, לשנות, להתמיד?

סיכום: השיחה יכולה למנף ולקדם עשייה משמעותית ברמה היישובית, המועצתית והארצית. יש לדאוג שכל התחומים שעולים בשיחה נכתבים ומתקיים שיח מכבד ומקדם על מנת לבחור בנושא או מספר נושאים שהנוער בוחר להעז ולקדם.